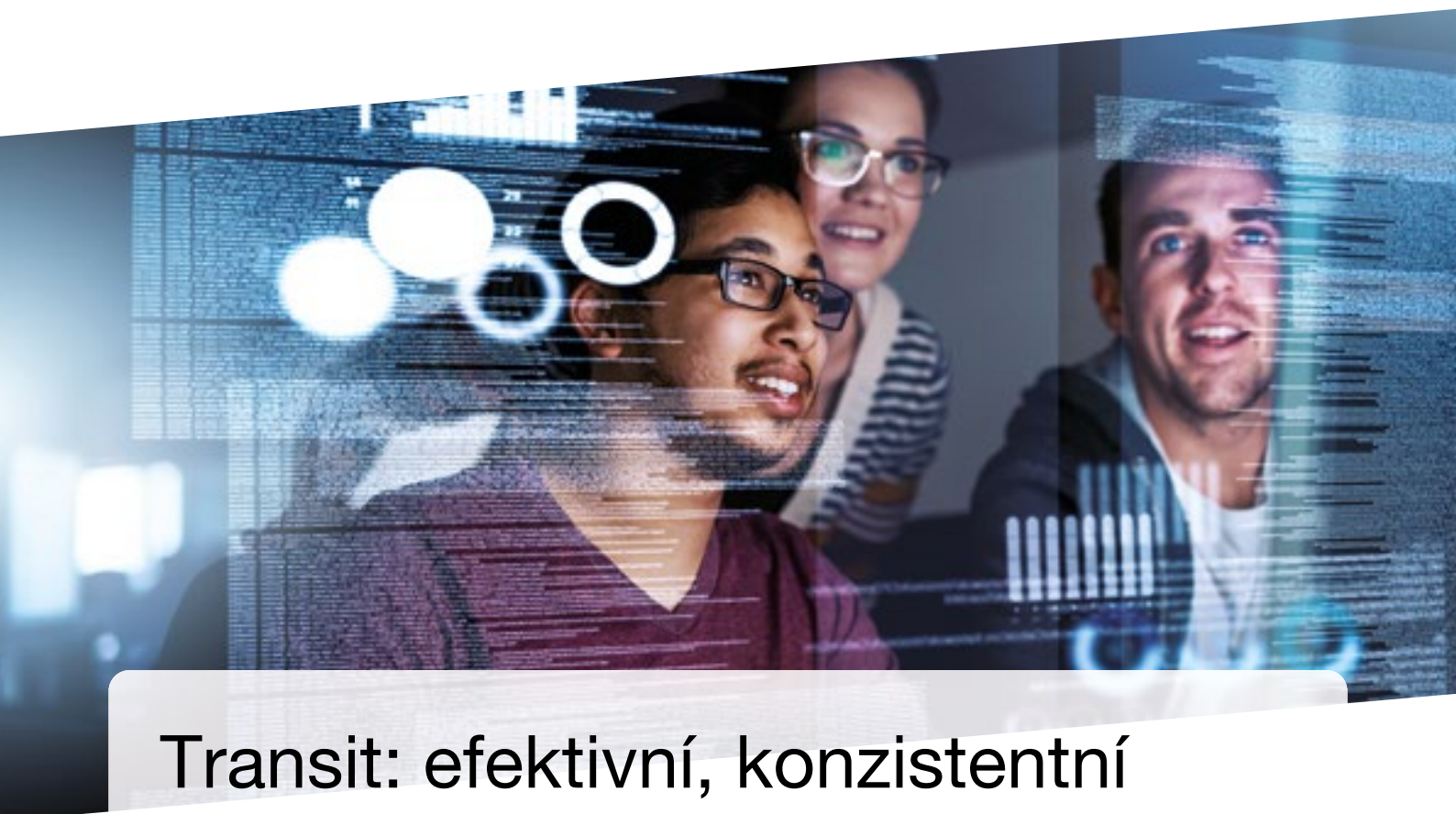

ToP¹⁵⁶

Transit: efektivní, konzistentní a kvalitní překlad

- ▶ Nižší náklady a menší časová náročnost na překlady a lokalizaci
- ▶ Rychlejší návratnost investice
- ▶ Pracovní platforma pro veškeré projekty v oblasti překladu a lokalizace ve všech formátech a ve všech jazycích
- ▶ Zajištění kontroly nad výsledky překladu a práce s terminologií
- ▶ Podpora standardních a výměnných formátů (např. pro projektové balíčky z SDL Trados, SDL WorldServer a MemoQ, XLIFF atd.)
- ▶ Flexibilní licenční modely (lokální licence, plovoucí licence, časově omezená licence, IaaS, SaaS)
- ▶ Celosvětová síť podpory
- ▶ Vysoká úroveň kvality překladu díky neustále dostupnému kontextu a terminologii
- ▶ Morfologická podpora pro více než 80 jazyků a jazykových variant
- ▶ Intuitivní práce s formátovacími znaky díky chytrému systému markupů
- ▶ Duální konkordantní vyhledávání jak ve výchozím, tak v cílovém jazyce
- ▶ Synchronizované náhledy pro všechny typy projektů
- ▶ Návrhy překladů z překladové paměti a systému strojového překladu ve stejném editoru
- ▶ Převod hlasového záznamu na text

www.star-group.net

paha@star-group.net

+420 233 355 377

+420 608 320 100

Obsah

Co bylo a co bude – z akcí našich a přidružených	4
Obrázek z obálky	4
Z translatologické bibliografie <i>I. Čeňková</i>	5
Jarní balíček JTP 2025	8
Hromadné válení litoměřické	10
AI u Havla: Jak se/si poradit s umělou inteligencí	12
Co s ní, když ji tady máme aneb UI dobrý sluha, ale zlý pán <i>A. Rády</i>	14
Obec překladatelů ocenila nejlepší mladé překladatele v Soutěži Jiřího Levého (OP)	16
Skřípec a Skřípeček 2025 (Obec překladatelů)	18
Skřípec – posudek	20
Audiovizualisté v Lisabonu – zasedání AVTE 2025 <i>M. Pošta</i>	24
Sv. Jeroným, tentokráte z Eisenstadtu	25
XXIII. Medzinárodná konferencia Odborná komunikácia v zjednotenej Európe	26
Odložený jarní výlet do Čelákovic <i>A. Šourková</i>	28
Prohlídka Národního divadla <i>A. Šourková</i>	31
Dále vyšlo, nebo vyjde... <i>A. Šourková</i>	33

Co bylo a co bude – z našich a přidružených akcí

11. a 12. 1.

Elektronické úkony – praktický kurz nejen pro soudní překladatele a tlumočníky
<https://www.jtpunion.org/akce/elektronicke-ukony-prakticky-kurz-nejen-pro-soudni-prekladatele-a-tlumocniky/>

23. 1.

Umělá inteligence a překlad pro pokročilé I, online
<https://www.jtpunion.org/akce/umela-inteligence-a-preklad-online-celodenni-kurz-pro-pokrocile-uzivatele/>

15. 3.

Hodnocení kvality překladu – překladatelský MasterClass s Davidem Mračkem
<https://www.jtpunion.org/akce/hodnoceni-kvality-prekladu-prekladatelsky-masterclass-s-davidem-mrackem/>

19. 3.

Jak na slang a dialekty v překladech ze severských jazyků? (Překladatelé severu)
<https://www.jtpunion.org/akce/prekladatele-severu-jak-na-slang-a-dialekty-v-prekladech-ze-severskych-jazyku-2/>

28. 3.

Hybridní konference a jak na ně (ASKOT)
<https://www.jtpunion.org/akce/askot-vas-srdcne-zve-na-webinar-hybridni-konference-a-jak-na-ne/>

29. 3.

Umělá inteligence a překlad – pro pokročilé, online.
<https://www.jtpunion.org/akce/umela-inteligence-a-preklad-celodenni-kurz-pro-pokrocile-uzivatele/>

4. 4.

Frazeologická poradna s Mirkem Baughem (ASKOT)
<https://www.jtpunion.org/akce/frazeologicka-poradna-s-mikem-baughem/>

26. 4.

Jarní balíček – (nejen) pro překladatele a jazykové profesionály, prezenčně i online. Zde na str. 8, ale také zde:
<https://www.jtpunion.org/akce/jarni-balicek-jtp-2025/>

27. 4.

výlet do Volmanovy vily v Čelákovících. Zde str. 28 a na:
<https://www.jtpunion.org/akce/jeronymsky-vylet-do-celakovic-volmanova-vila/>

24.-25. 5.

Shromáždění členů a veřejné zasedání Rady JTP v Litoměřicích. Zde str. 10 a také na:
<https://www.jtpunion.org/akce/shromazdeni-clenu-jtp-verejne-zasedani-rady-jtp/>

29. 5.

Umělá inteligence a překlad – pro začátečníky, online.
<https://www.jtpunion.org/akce/umela-inteligence-a-preklad-pro-zacatecniky-online-celodenni-kurz/>

4. 6.

Jak si/se poradit s umělou inteligencí (Obec překladatelů, Překladatelé Severu, JTP). Zde na str. 12 a také na:
<https://www.jtpunion.org/akce/jak-se-si-poradit-s-umelou-inteligenci/>

5. 6.

Prohlídka historické budovy Národního divadla. Zde str. 31 a také na:
<https://www.jtpunion.org/akce/pozvanka-na-prohlidku-historicke-budovy-narodniho-divadla/>

13. 6.

Kurz Trados Studio pro pokročilé: strojový překlad se zaměřením na funkce AI (prezenčně i online)
https://www.jtpunion.org/akce/trados-pro-pokrocile_mt_ai/

23. 6.

Praktický kurz české výslovnosti
<https://www.jtpunion.org/akce/prakticky-kurz-ceske-vyslovnosti-prezencne/>

13. 9.

Výlet do Nelahozevsi
<https://www.jtpunion.org/akce/pozvanka-na-podzimni-jeronymsky-vylet-do-nelahozevsi/>

8.-9. 10.

XXIII. Mezinárodní konference Odborná komunikácia v zjednotenej Európe, Banská Bystrica (Univerzita Mateja Bela a JTP). Zde viz str. 26

17.-18. 10.

Jeronýmovy dny 2025
<https://www.jtpunion.org/akce/jeronymovy-dny-2025/>

Obrázek z obálky

Pan prezident Pavel v dubnu t. r. navštívil Mauretánii a Ghanu. Na obrázku vpravo prezident Mauretánie Muhammad Uld aš-Šajch al-Ghazwání a mezi nimi naše čestná členka a matka zakladatelka JTP Amalaine Diabová. Pánové byli v dobrých rukou.

foto FB

Z translatologické bibliografie

Právní překlad a role překladatele / Traduzione giuridica e ruolo del traduttore. Preparata / a cura di Věra Krejčíková, 161 s., 2025, GSE Edizioni. ISBN 979-12-80599-13-1.

Dvojazyčný sborník – ještě vonící tiskářskou barvou – obsahuje příspěvky z druhého mezinárodního česko-italského semináře věnovaného práci překladatelů a tlumočnicků v právní a soudní oblasti, který se konal v Římě 4. prosince 2024. I tento druhý seminář uspořádalo krajské sdružení *Associazione Praga* ve spolupráci s velvyslanectvím České republiky v Itálii (první seminář proběhl v listopadu 2022). V době velkých proměn a rychlého rozvoje technologií, zejména využívání umělé inteligence v překladu a tlumočení, je toto téma velmi aktuální, a proto se Sdružení rozhodlo v cyklu seminářů věnovaných právnímu překladu pokračovat. Při rozhodování o formátu semináře brali organizátoři v úvahu jak nutnost neustálého vzdělávání se a zlepšování vlastních kompetencí, tak i to, že skupina oslovených řečníků, skutečných profesionálů ve svém oboru, bude v rámci semináře nejenom moci sdílet své zkušenosti s ostatními účastníky ze stejného či blízkého oboru, ale bude schopná oslovit i širší publikum. A to byl záměr i samotného sborníku, v němž najdeme celkem sedm odborných příspěvků od sedmi autorů. Šest příspěvků je publikováno v češtině, jeden pak v italštině. Díky péči Věry Krejčíkové, editorky sborníku, byla všechna otiskovaná vystoupení přeložena do italštiny, respektive do češtiny, a tak mají čtenáři možnost – dle svých jazykových znalostí a zájmu, přečíst si obě verze a ocenit kvalitu překladu.

Podívejme se nyní stručně na témata jednotlivých publikovaných vystoupení. Zájemci o podrobnější četbu si mohou sborník vypůjčit v knihovně JTP.

Edita Jiráková, předsedkyně Jednoty tlumočnicků a překladatelů, podává ve svém příspěvku *Přínosy a výzvy, které přináší digitalizace, elektronizace a umělá inteligence do agendy (nejen) soudního tlumočení a překladu v ČR* (s. 25–35) konkrétní přehled hlavních aktivit Jednoty tlumočnicků a překladatelů za dobu její existence, tj. již 35 let, kdy na jaře roku 1990 vznikla a od té doby hájí zájmy překladatelů a tlumočnicků a prestiž profese. JTP vydává odborný časopis ToP (Tlumočení a překlad), stará se mimo jiné o psychické a emocionální zdraví tlumočnicků, kdy zejména s přílivem

válečných uprchlíků z Ukrajiny byli tlumočníci vystaveni nebyvalé zátěži. Autorka zmiňuje členství a roli JTP v mezinárodních organizacích (FIT, AVTE), spolupráci s vysokoškolskými a výzkumnými pracovišti, zapojení do řady pracovních skupin – mimo jiné do Pracovní skupiny pro tlumočnickou a překladatelskou činnost Ministerstva spravedlnosti k otázkám soudního překladu a tlumočení, do Pracovní skupiny pro AI a etiku Mezinárodní federace překladatelů FIT a Pracovní skupiny pro vývoj profesionálního standardu pro tlumočnický znakového jazyka v rámci Národní soustavy kvalifikace NPI ČR. JTP se také podílela či podílí na celé řadě legislativních změn v oblasti překladu a tlumočení, včetně autorských práv či zodpovědného a kvalifikovaného používání nových technologií v ČR. Předsedkyně JTP se zamýšlí nad přínosy, ale především pak nad výzvami digitalizace a elektronizace a umělé inteligence v kontextu soudního tlumočení a strojového tlumočení (viz připravovaná novela Návrhu Zákona o vstupu a pobytu cizinců, která obsahuje ustanovení, jež umožňuje použití strojových překladů namísto lidských tlumočnicků v úředních řízeních), kdy se JTP, i s významnou podporou FIT, podařilo, že Ministerstvo vnitra přišlo se snahou upravit návrh zákona tak, aby zahrnoval požadavky na kvalitu a rychlost překladu. Přesto však nahrazování tlumočnicků nástrojem umělé inteligence

dále znepokojuje odbornou veřejnost (s. 34). Dle předsedkyně JTP je debata o přínosech a výzvách, které přináší digitalizace, elektronizace a umělá inteligence do agendy (nejen) soudního tlumočení a překladu v ČR velmi aktuální a potřebná.

Tomáš Svoboda, ředitel Ústavu translatologie FF UK a odborník zejména na moderní technologie v překladu ve svém příspěvku *Technologie v překladu a tlumočení se zaměřením na generativní umělou inteligenci* (s. 49–62) nejdříve podává stručnou a výstižnou charakteristiku technologií v oblasti překladu a tlumočení a uvádí definici jednotlivých základních termínů (nástroje CAT, strojový překlad a genAI – generativní umělá inteligence, LLM, Chat GPT a další). Postupně velmi didakticky, jasně, srozumitelně a přehledně i pro neobdobníky a začátečníky uvádí konkrétní příklady využití genAI v překladu a vysvětluje a komentuje pravidla zadávání pokynů do systému AI, tzv. *promptování* (s. 52–55). Vřele doporučuji přečíst si a inspirovat se. Bude se vám to hodit nejen při překladu, o němž pak kolega Tomáš Svoboda píše v další části svého příspěvku, a to, že tyto systémy mají funkce nad rámec překladu, čímž se odlišují od konvenčních strojových překladačů. Od určité verze jsou například vybavené funkcí generování obrazového materiálu, slouží tedy jako obrazové editory apod. V podkapitole *Víc než překlad* (s. 55–59) konkrétně popisuje, co všechno je potřeba udělat – při použití těchto systémů genAI – před samotným překladem, během překládání a po překladu. Důležité je stále mít v patrnosti heslo: „důvěřuj, ale prověřuj“, což autor dokazuje v části *Příklady selhání AI v oblasti právního, administrativního či institucionálního překladu* (s. 60–61). Ve výhledech do budoucna Tomáš Svoboda zmiňuje i možnost trénování vlastního chatbota, tj. kdy bude umělá inteligence klást (či již klade) uživateli upřesňující otázky a na základě odpovědí zaměřuje systém na zvládnání specifických úkolů. Máme se tedy na co těšit.

Věra Krejčíková žije a pracuje jako překladatelka a tlumočnice v Itálii a je mimo jiné zakládající členkou sdružení *Associazione Praga*, a ve svém příspěvku *Úvaha o možnostech členství v profesních asociacích tlumočnicků a překladatelů s odkazem na normu UNI 11591:2022 týkající se neregulovaných profesí* (s. 78–86) v souvislosti s novými technologiemi se zamýšlí nad tím,

jak v této situaci může kreativita, lidský faktor nebo fyzická přítomnost tlumočnicka či překladatele a jejich kompetence, spolehlivost, kvalifikace a kvalita sehrát zásadní úlohu ve vztahu se zadavatelem. A jak svoji kvalitu a odbornou způsobilost mohou tlumočníci a překladatelé doložit. Cituje italský zákon L. 4/2013 *Ustanovení o profesích, které nejsou organizované v profesních rejstřících a komorách*. Zmiňuje mimo jiné možnost získat

Osvědčení o kvalitě a odborné způsobilosti či *Certifikát shody s normou UNI 11591:2022*, který je určený právě pro neregulované profesní činnosti a kde je i jednoznačná definice činnosti profesionálního překladatele a tlumočnicka. Vysvětluje rozdíly mezi *Osvědčením* a *Certifikací* a uvádí kategorie překladatelů a tlumočnicků, kteří mohou být certifikováni, a jak je možné certifikaci UNI získat (zkouška odborné způsobilosti a certifikační zkouška). Poté podává přehled, podmínky členství a hlavní náplň činnosti italských profesních sdružení překladatelů a tlumočnicků, která jsou zapsaná do seznamu vedeného Ministerstvem pro podniky a made in Italy a jež jsou oprávněná vydávat svým členům *Osvědčení o kvalitě* (AITI, ANITI, AssITIG, ASSOINTERPRETI, TRADINFO). Z textu vyplývá, že nároky na kandidáty na řádné členství jsou ve velké většině případů poměrně vysoké a především pro překladatele a tlumočnický pracující s malými jazyky, jakým je i čeština, poněkud obtížné dosažitelné.

Zdeněk Kapitán se věnuje zejména oblasti ochrany dětských práv (Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí: ÚMPOD) a podílí se na vzdělávání soudců, advokátů, sociálních pracovníků a diplomatů. A proto i na tomto druhém římském semináři se ve svém příspěvku zaměřuje na *Praxi mezinárodní ochrany dětí v česko-italském kontextu* (s. 96–105). Dočteme se zde o praktických zkušenostech ÚMPOD s výsledky práce překladatelů a tlumočnicků, a konstatování, že kvalita není bohužel vždy příliš vysoká. Mnohé překlady jsou spojeny s používáním nesprávné odborné terminologie, zejména právní. A především v případě překladů soudních rozhodnutí se

Setkání autorů sborníku v Ústavu translatologie FF UK. Zleva Edita Jiráková, Věra Krejčíková a Tomáš Svoboda.

jedná o mimořádně citlivou okolnost, protože nesprávný překlad může způsobit významový posun nebo dokonce nesrozumitelnost, jejímž důsledkem může být až praktická nemožnost výkonu rozhodnutí (s. 97). Autor i ÚMPOD jsou si vědomi, že tento stav je ovlivněn i velkou mírou komercializace oboru v kombinaci s nízkým odměňováním překladatelů a tlumočnicků, časovým tlakem, ale někdy i čistě technicistním využíváním nástrojů strojového překladu. A proto si ÚMPOD váží práce těch překladatelů a tlumočnicků, kteří svojí profesionalitou uvedené vlivy překonávají a eliminují. Je třeba vyzdvihnout a ocenit zejména ty překladatele a tlumočnický, kteří se podílejí na osudech lidí (autor zmiňuje především žadatele o osvojení a osvojované děti) a kvalitním výkonem své práce se stávají *pomáhající profesí*. Zdeněk Kapitán následně ve svém příspěvku popisuje postavení a roli ÚMPOD a poté se již soustřeďuje na česko-italské srovnání některých agend mezinárodněprávní ochrany dětí (mezinárodní únosy dětí, přeshraniční vymáhání výživného a zprostředkování mezinárodního osvojení).

René Dlabal, dlouholetý pracovník Ministerstva zahraničních věcí a zkušený diplomat přispívá do sborníku *Praktickým exkurzem do oblasti ochrany nezletilců v cizině z pohledu zastupitelského úřadu* (s. 117–123). V úvodu zmiňuje právní základ pro činnost zastupitelského úřadu v této specifické oblasti – jež tvoří tři velké skupiny instrumentů (obecně závazné normy českého práva, mezinárodní instrumenty, smlouvy a úmluvy, kterými je Česká republika vázána, např. Vídeňská úmluva o konzulárních stycích z roku 1969, a konečně normy přijímajícího státu).

Následně píše podrobněji o činnosti specializovaného diplomata, který se touto agendou zabývá, tj. o práci tzv. *sociálního diplomata*. Právě tento diplomat se prioritně konzulární a soudní ochranou nezletilců zabývá.

Alessandro Di Paola, mladý advokát z Říma, si pro svůj příspěvek v italštině vybral rovněž aktuální téma: *Umělá inteligence a profesní odpovědnost. Úvodní úvahy*. Nejdříve umělou inteligenci (AI) definuje, krátce

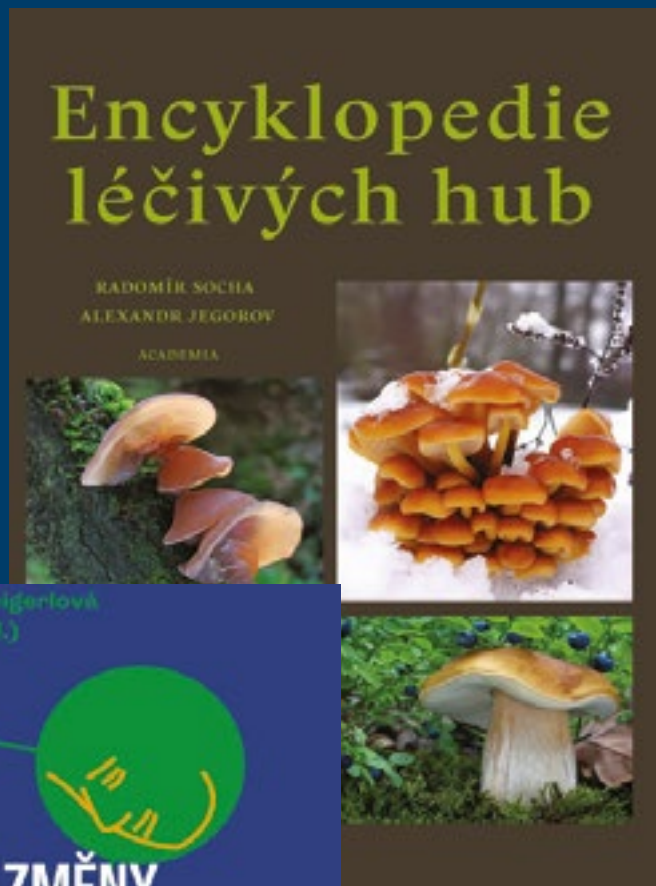
se zmiňuje o současné specifické právní úpravě, která je v neustálém, velmi rychlém vývoji. Uvádí zejména Nařízení (EU) 2024/1689, jež poprvé upravuje odpovědnost „výrobce“ a obdobných subjektů při „uvádění“ systémů AI na unijní trh a jež rozlišuje míru rizikovosti. Autor konstatuje, že *systémy pro „právní“ překlady, které se svou povahou vztahují k justici, imigraci a právu, mohou být zcela jistě považovány za „vysoce rizikové“* (s. 133). Dále se zde věnuje odpovědnosti uživatele systému jak z pohledu trestní odpovědnosti, tak i občanskoprávní odpovědnosti.

Květoslava Rubešová žije a pracuje v Římě, kde v současné době učí v *České škole Řím* češtinu jako druhý jazyk. Aktivně působí ve sdružení *Associazione Praga* a překládá pro italské a české státní instituce texty z oblasti práva, administrativy i z jiných oblastí. Ve svém příspěvku *Jak překládat terminologii týkající se vzdělávání a vzdělávacích institucí* čerpá ze svých zkušeností v České škole Řím, která je smluvní školou MŠMT a její webové stránky by měly být tedy jakousi její „výkladní skříní“ (s. 149). A již tam se ukazuje, jak je někdy složité správně a srozumitelně přeložit i zdánlivě jednoduché pojmy a termíny z oblasti vzdělávání, i když jsou vzdělávací systémy v Česku a Itálii podobné. Ve svém příspěvku uvádí celou řadu konkrétních příkladů (od *třídního učitele*, přes *druhý stupeň základní školy*, ale i *vysokou školu*, *Pedagogickou fakultu*, *vyvěšení* atd.). I při jejich překladu je třeba mít na mysli základní teoretické principy překladu, různé překladatelské přístupy a postupy a různá úskalí práce překladatele a jejich možná řešení.

IVANA ČEŇKOVÁ
Ústav translatologie FF UK

NOVINKY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

Jarní balíček JTP 2025

Letos byl Jarní balíček (dříve Mladý Jeroným) zaměřen na audiovizuální překlad, češtinu pro překladatele a umělou inteligenci z pohledu zadavatelů. Konal se hybridně, posluchače jsme přivítali jak v sále, tak online. Celý program moderovala předsedkyně JTP Edita Jiráková, technickou část zajišťovali Andreas Weber a Jan Klofáč.

První dvě vystoupení byla věnována audiovizuálnímu překladu. Naše pozvání přijaly nejprve nositelky Ceny Františka Filipovského za překlad a úpravu audiovizuálního díla za rok 2024: Zuzana Josková hovořila o překladu dialogové listiny pro dabing, zatímco Pavlína Vojtová se podělila o své zkušenosti úpravkyně dialogů.

O audiovizuálním překladu hovořili i Miroslav Pošta a Barbora Vrbová, zástupci Sekce AV překladu JTP, tentokrát z hlediska tvorby filmových titulků.

Třetí část programu byla věnována češtině pro překladatele, konkrétně záležitostem interpunkce. Svůj příspěvek přednesla a poté odpovídala na dotazy Helena Chýlová z Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.

Matouš Hájek, předseda Asociace překladatelských agentur ACTA, uzavřel program Jarního balíčku vystoupením na téma Umělá inteligence pohledem zadavatelů překladu.

foto MARIE PŘIBYLOVÁ a ALENA ŠOURKOVÁ

Hromadné válení litoměřické

Pro naši každoroční Valnou hromadu a veřejné zasedání Rady JTP padl tentokrát los na královské město Litoměřice. Během sobotního zasedání jsme probrali zprávy o činnosti Jednoty od minulého zasedání a činnosti sekcí audiovizuálních překladatelů a právního a audiovizuálního tlumočení a překladu, dále pak zprávu o plnění rozpočtu v roce 2024 a verdikt revizní komise. Po následující diskusi byl schválen rozpočet JTP na rok 2025 a Výkonnému výboru bylo uděleno absolutorium za minulý rok.

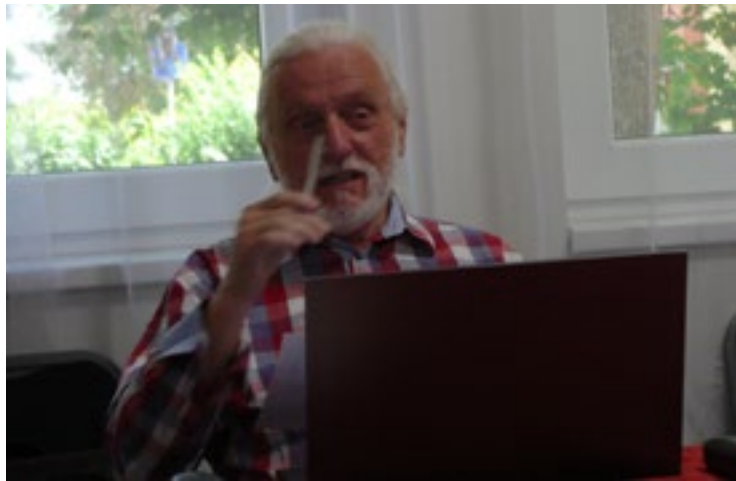
Ubytování jsme byli v hotelu Labe, z něhož byl pěkný výhled na stejnojmennou řeku i na horu Říp. Cestou do centra jsme měli příležitost prohlédnout si sochu Rudoarmějce,

kteřáto ve dnech, kdy vychází toto číslo našeho časopisu, již z rozhodnutí městské rady bude odstraněna a uložena kdesi v depozitáři. Město jsme si odpoledne prohlédli za podrobného a vtipného výkladu pana průvodce, jenž prohlídku, předplacenou na 1–1,5 hodiny ve svém nadšení protáhl až na dvě a půl hodiny, takže jsme tak tak stihli čas rezervace pro dobrou večeři v restauraci Budvarka.

V neděli část účastníků odjela do svých či cizích domovů, zatímco zdravé turistické jádro se vydalo do blízkého zámku Ploskovic, kde obdivovalo krásné zrekonstruované interiéry i rozlehlou zahradu s nadmíru hlasitými i se vši grácií se předvádějícími pávy. Nejhlasitějším z nich byl Pepa.

foto BARBORA STEJSKALOVÁ a PETR KAUTSKÝ

Jak se/si poradit s umělou inteligencí

Debatní pásmo o AI v literárním překladu uspořádaly 4. června t. r. Knihovna Václava Havla, Překladaťelé Severu a Obec překladatelů, za přispění Velvyslanectví Norského království, Českého literárního centra a Jednoty tlumočnicků a překladatelů. V pořadu šitém na míru literárním překladatelům se setkali různí čeští odborníci a podělili se o své zkušenosti při využívání nástrojů umělé inteligence v literárním překladu.

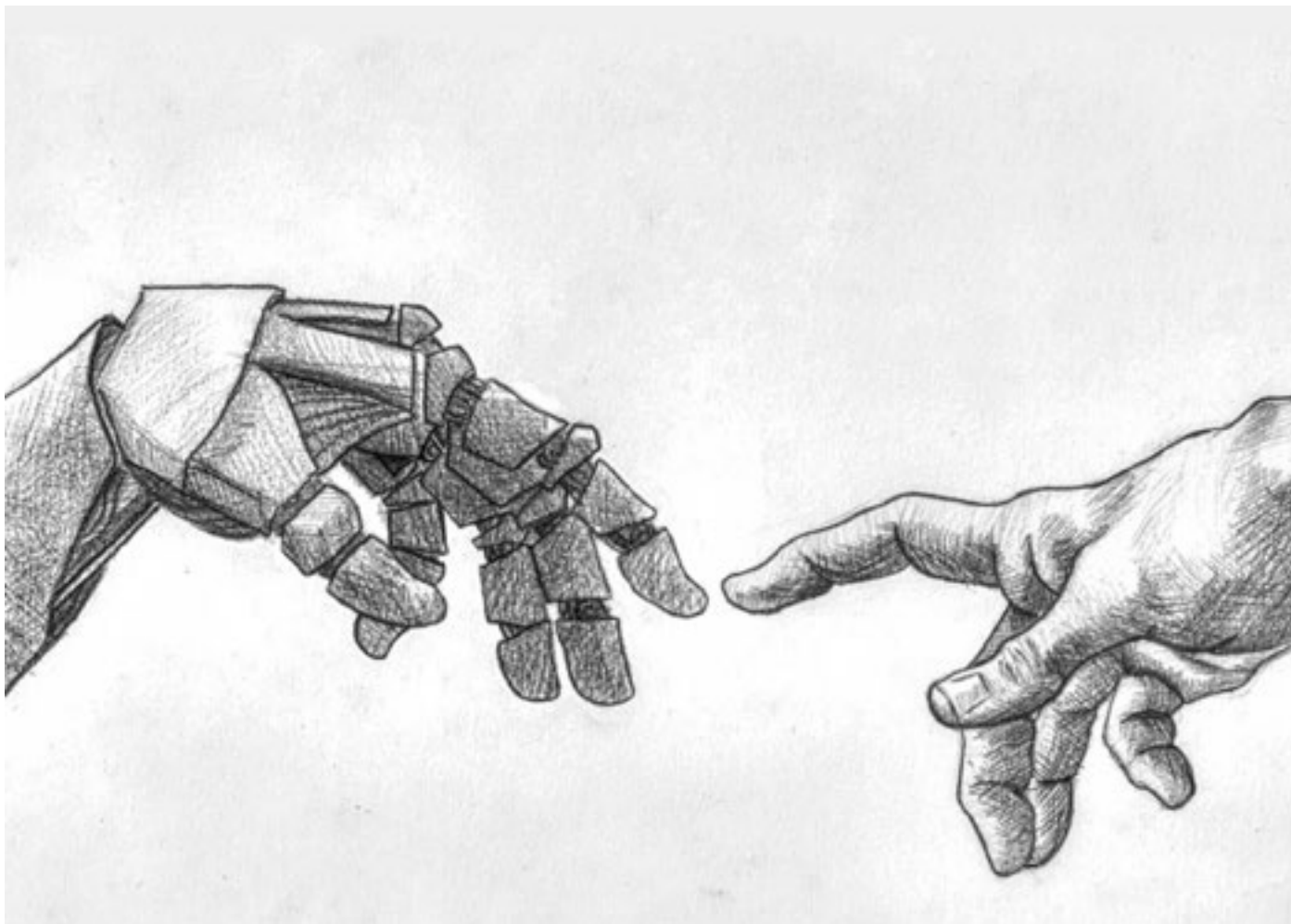
Moderoval bývalý překladatel Ondřej Hrách, nyní lektor spolku Aignos a ve svém příspěvku hovořil na téma Co už dnes dokáže „textová“ AI? Upozornil však také, že ChatGPT není knihovna, ale knihovník. Věra Kloudová, překladatelka a výzkumnice v oblasti překladu, nazvala svůj příspěvek Umělá inteligence v literárním překladu: dobrý sluha, ale zlý pán? Literární překladatelka a koordinátorka workshopů ve spolku Aignos Anna Štádlarová se věnovala možnostem využití generativní AI v literárním překladu. S úskalím redigování textu přeloženého AI seznámila posluchače Alexandra Tinková, odpovědná redaktorka non-fiction v nakladatelství Euromedia. Ředitel kolektivní správy Dilia Tomáš Herold promluvil o umělé inteligenci pohledem autorského práva a položil si mj. otázku, zda může AI sama o sobě vytvořit autorské dílo? Miroslav Pošta, audiovizuální překladatel na volné noze a mluvčí sekce AV překladu JTP se věnoval zkušenostem audiovizuálních překladatelů se strojovým překladem a seznámil přítomné s aktivitami Evropské asociace audiovizuálních překladatelů AVTE. Překladatelka Hana Fořtová, vědecká pracovnice a členka výboru Obce překladatelů hovořila na téma AI a literární překlad: situace v Evropě. Pásmo uzavřela Lenka Kučerová, PRG. AI, přehledem situace na trhu práce, ovlivněné umělou inteligencí a úvahami o budoucnosti naší profese.

foto MARIE PŘIBYLOVÁ a PETR KAUTSKÝ

Co s ní, když ji tady máme aneb UI dobrý sluha, ale zlý pán

Není pochyb, že epochální krádež duševního vlastnictví, největší a snad i nejvíce kamuflovaný a s nadějemi vyhlížený podvod se zdaří. Morálka společnosti, ta pružná soustava pravd je tomu nakloněná. Čteme a posloucháme, jak v této disciplíně závodí nejen největší vědecké, technické ale i válečné (a válčící) mocnosti, jak investují tisíce miliard, jak se předhánějí a trumfují jejich počítačové farmy. A jaké postavení má toto nové božstvo v současném velkolepém festivalu dosažitelných možností a světlých budoucností, kde většina lidí si užívá zdání neomezeného poznání v rámci mašinerie s přesně vymezenými, i když zdánlivě neexistujícími hranicemi, definovanými nabídkou všeho, co je uvnitř vytyčeného systému, s myslí přímo napojenými na „centrální mozek lidstva“? Nevím, a vlastně se už ani neděším představy vyplývající z tu a tam se (pro mne zejména německém v tisku) vyskytující zprávičky, že umělá inteligence neboli UI (nevím proč AI, Němci píší hrdě „KI“) zatím odpovídá, že jedním z jejich cílů je zrušení lidstva, které jaksi nekoincduje s potřebami

jejího bytí i jestvování. Nechci ztrácet čas se zvrácenými mozky některých specializovaných a jednostranně vyvinutých deviantů či géniů, kteří pod záminkou pokroku prostě vyvinou a zkonstruují vše, co zkonstruovat lze, ani s odpovědností dalších nešťastníků, kteří si osobují právo na řízení světa.

UI zde je a bude a z podstaty věci bude mít stále více uživatelů a konzumentů. A ukrojí si velký díl z koláče (doufám, že ne ze suché kůrky) naší práce. Stejně jak to bylo s jejími předstupní ve formě všelijakých překladačů a podpůrných programů. Ne že by nás nahradily se vším všudy, ale konzumentům jejich výkon v poměru k ceně vyhovuje, stejně jak se naučili posuzovat přínos čehokoli právě podle toho samého principu pro jejich pauperizované životy. Sám se o tom přesvědčuji při každém nahlédnutí do Facebooku, jenž pod nadpisem „překlad“ nabízí nejroztodivnější zhůvěřilosti. Ty největší bývají, laik by řekl kupodivu, při převodech textů ze slovenštiny do češtiny. Jenže zde se možná nejmarkantněji projevuje pravidlo výkonu a ceny – na rozdíl od (možná nechtěné)

anglofikace populace se zřejmě nevyplatí cpát peníze do relace mezi dvěma tak nesvětovými jazyky.

Vnucuje se otázka, k čemu dále vychovávat tlumočníky a překladatele, když už ti vystudovaní i erudovaní denně ztrácejí půdu pod nohama. Desítky let budovaná odborná učiliště, všechny ty katedry tlumočnictví a překladatelství nelze zavřít, ba nelze ani výrazně omezit jejich činnost. Kromě ztráty odborných znalostí (bude jich v budoucnu zapotřebí v současném kvantu a současné podobě?) by to znamenalo neslavný konec mnoha rozbíhajících se i vrcholících pedagogických kariér...

Mne však zaujala myšlenka týkající se obyčejných lidiček, kteří se pohybují v mikrosvětě všech současných makrodimenzí. V konkrétním případě myšlenka na pachatele trestných činů, svědky, ať již opravdových nebo zdánlivých zločinů, či jen vyšetřovaných událostí, tlumočníky a překladatele i konkrétní policisty činné v trestním či přípravném řízení. A jde mi zejména o jejich jazykové schopnosti, v jazyce rodném či osvojeném a v jazyce tzv. cizím, v každém případě však pracovním.

Příslušníků prvních dvou uvedených skupin je od nepaměti světa vždycky dostatek, ba možná přemíra. Dvě zbývající specializace často trpí nedostatkem počtu svých příslušníků, nepřímým úměrným úspěšnému množení těch prvních. Tím vzniká nerovnováha, a jak víme už z gymplu, příroda se snaží nerovnováhu potlačovat.

V oblasti, které věnuji svou úvahu, však nepůsobí příroda dostatečně efektivně, do hry se tudíž zapojují právě ti, kdo pevně věří ve své poslání řídit ostatní. V našem případě se rozhodli využít docela šikovnou turistickou hračku, o které její na zisk zaměřený výrobci tvrdí, že tlumočí a překládá. Což je pravda, záleží jen na preciznosti definice tlumočení a překladu. Volná definice je přitom vhodnější a méně přísná, více se „do ní“ vejde. Hlavy zapojili i právníci, ba legislativci, jejichž osobním cílem je také úspěšný růst až do nejvyšších grémií jejich světa, a přitom jim hrozí, že uspokojivě nevyřeší uvedenou nerovnováhu. Jsou tu přece lidská práva a jejich dodržování je třeba rozpočtově levně vyřešit. Ti řešitelé pocítují „oprávnění“ definovat a přikázat způsob styku mezi osobami fyzickými i právníckými a řešit (i za cenu drobných nepřesností – ty se přece dají řešit opravnými prostředky!) právě tu početní nerovnováhu, o které jsem se zmínil. A tak je podle nich možné použít v příslušných okamžicích životů obyčejných, právu podléhajících lidiček – a že někdy ve chvílích hodně vypjatých – mistrovsky sestrojené a nabízené „mašinky na tlumočení“.

Zde bych mohl svou úvahu zakončit jedovatou poznámkou, že bych jim takový „výslech pomocí elektronického prostředku“ přál na nějaké zapadlé policejní služebně odlehlého indonéského ostrova.

Do svého „nářku“ tlumočníka možná jedné z posledních generací jsem se však pustil v okamžiku, kdy mi došlo, co nás – snad ještě ne zcela „zelektronizované“ lidi – odlišuje od nejvyvinutějších a nejkomplikovanějších

algoritmů. Vzpomněl jsem si totiž na několik prostých slov: víra, naděje, láska a solidarita.

Určitě už někde nějací návrháři slibují politikům, že i pro tyto vlastnosti vyvinou správný algoritmus, že jim chybí už jen malý krůček. Svým slibujícím alchymistům uvěřil i ne moc zdatný habsburský politik Rudolf II., takto císař, král etc. V případě lidí snad o schopnosti vcítit se do obsahu těchto slov a prožívat je, ve větší či menší míře, snad nepochybuje žádný myslící člověk, ani favorizovaná umělá inteligence (ta přeci výsledky dění v těchto oblastech zdařile vykrádá...).

Netroufám si definovat obsah pojmu víra, v žádném případě bych ji však nedefinoval jako nejpřesnější statistiku a počet pravděpodobnosti dotažený ad absurdum. Víra působí, ba možná sílí, právě ve chvílích, kdy statisticky už není v co věřit – jediné v „zázrak“. A k němu někdy, přes veškerou nepravděpodobnost, dochází. Jako tlumočník musím věřit, že se mi podaří proniknout „do hlavy“ tedy způsobu myšlení účastníků komunikace, i když některý z nich má doslova „papír na hlavu“. A úspěšný budu teprve, až oni také uvěří, že já jsem ten pravý, kdo jejich často mentálně, vzdělanostně či stylově nevyváženou schopnost komunikovat překlenu. Jen vzpomeňme na soudce povinně mluvícího řečí zákona a nezletilou poškozenou z vyloučené komunity na místě pro svědky v případě „běžného“ zneužívání či znásilnění.

Netuším, jakým „nábojem“ naděje je vystrojený ten nejschopnější překladatel. Já jsem si musel několikrát uchovat vedle přesvědčení také naději, že je třeba tlumočit „nepřesně“ aby se pravda výpovědi transformovala z jazyka do jazyka. Dovede to i „mašinka“ konstruovaná k dosahování co největší přesnosti? Co vlastně nám „řekne“ to božství chladné přesnosti o zřejmě nejpřekládanější knize knih? Vyjme či napravi v ní všechny nesrovnalosti a chyby? Zruší ji, nebo to Boží slovo přepíše?

A pak láska, to málo logické cosi, co se dosud nepodařilo popsat filozofům ani básníkům, neřkuli programátorům a konstruktérům. Třebas ta forma lásky, která mi brání „eliminovat“ neschopné, nepohodlné, či jen jiné příslušníky mého druhu. Jistá forma této lásky se odráží v etických postulátech soudního tlumočení, kdy jsme povinni zachovávat nestrannost vůči jakékoli zřůdce, která má znaky člověka. Stejně tak solidarita: neopouštět slabší, méně inteligentní či vzdělané.

Snad poznámka nakonec. S každou převratnou změnou, a že tato je převratná až až, vznikají představy, že „potom bude líp“. Zase jednou ubyde rakoviny, vyřeší se nejzapeklitější problémy jednotlivců i lidstva, možná zavládne trvalý mír, vždyť vše srovná a vyřeší nový bůh. Pokud se rozhodnete na mou úvahu reagovat, prosím z vlastní hlavy a třeba nelogicky – odpověď nového boha si dovedu najít v počítači.

ANDREJ RÁDY

překladatel a tlumočník,
otec zakladatel a čestný člen JTP

Obec překladatelů ocenila nejlepší mladé překladatele v Soutěži Jiřího Levého

V rámci veletrhu Svět knihy vyhlásila Obec překladatelů výsledky 33. ročníku překladatelské Soutěže Jiřího Levého pro překladatele do 35 let. Jejím smyslem je podpořit rozvoj českého literárního překladatelství, objevit nové talenty a otevřít jim publikační možnosti. Soutěž je organizována každoročně, vždy v určitých žánrových specifikacích. V letošním ročníku byly vypsány kategorie Umělecká próza a drama, Poezie a Kritika a teorie překladu.

Do Soutěže Jiřího Levého bylo v letošním roce přijato celkem 37 soutěžních příspěvků z dvanácti jazyků (12 z angličtiny, sedm z němčiny, pět ze španělštiny, tři z francouzštiny, dva z ruštiny, dva z arabštiny a po jednom z katalánštiny, italštiny, polštiny, korejštiny a portugalštiny). Průměrný věk soutěžících byl 28 let.

V KATEGORII PŘEKLAD PRÓZY soutěžilo 32 příspěvků.

1. cenu získala:

Kristýna Kocourková za překlad esejů *Hamlet a psychoanalytik* a *Zotročení volným veršem* od anglického autora Gilberta Keitha Chestertona.

2. cenu získali:

Jan Ciosk za překlad úryvku z románu *Dagegen die elefanten!* od německy píšící autorky Dagmary Leupoldové.

Petr Felčer za překlad úryvku z románu *Chleba na stole strýce miláda* od libyjského autora Muhammada an-Na'áse.

3. cenu získali:

Hana Ditrichová za překlad úryvku z románu *Lügen über meine mutter* od německé autorky Daniely Dröschérové.

Paolína Kratochvílová za překlad úryvku z románu *Feliz final* od španělského autora Isaaca Rosy.

Jiří Pešek za překlad úryvku z románu *Kaméliová ulice* od katalánsky píšící autorky Mercè Rodoreda.

Čestné uznání získali:

Zlata Poduška za překlad úryvku z románu *Noc bez proudu* od argentinského autora Eduarda Sacheriho.

Veronika Tichá za překlad úryvku z německy psaného románu *Minihorror* od srbské autorky Barbi Markovićové.

Helena Fuxová za překlad úryvku z románu *Decencia* od mexického autora Álvara Enrígueho.

Oto-Antonín Goldflam za překlad úryvku z francouzského románu *Jsem ta, kterou hledáte* od Arnauda Guigüeho.

V KATEGORII KRITIKA PŘEKladu získala ocenění **Žaneta Csonka** za soutěžní příspěvek rozebírající román *Přelomená čepel* od Melissy Blair v překladu Ingeborg Fialové, který po jazykové redakci Michala Dlouhého a za odpovědné redakce Borise Hokra vydalo nakladatelství Laser (2024).

Do KATEGORIE PŘEKlad POEZIE přišly čtyři soutěžní příspěvky, přesto zůstala kategorie bez ocenění. Porota však věnovala vzpomínku jejímu předloňskému laureátovi, Janu Rusovi, s jehož náhlým odchodem ve 23 letech ztratil nejen český literární překlad talent opravdu nebývalého formátu.

Porota ocenila volbu současných děl a připomněla, že v době nástupu umělé inteligence bude v literárním, tedy uměleckém překladu o to více záležet na přirozenosti a citu, zejména pro mateřský jazyk.

Porota pracovala ve složení germanistka Michaela Jacobsenová, hispanistka a romanistka Anežka Charvátová, romanista, anglista a teatrolog Michal Zahálka a anglistka a germanistka Kateřina Klabanová (předsedkyně). Odborné posudky na příspěvky dále vypracovali anglistka Tereza Marková, romanistka Jovanka Šotolová, arabistka Jitka Jeníková, koreanistka Petra Lee, rusista Lukáš Klimeš, polonistka Lucie Zakopalová a portugalistka Šárka Grauová.

Akce probíhá za finanční podpory hl. m. Prahy, partnerem soutěže je časopis pro světovou literaturu Plav, věcné ceny věnuje nakladatelství Lingea.

TISKOVÁ ZPRÁVA PŘEVZATA Z WEBU OBCE PŘEKladatelů

<https://www.obecprekladatelů.cz/novinky/vysledky-souteze-jiriho-leveho-2025/>

FOTOGRAFIE Z FB SKUPINY TVÁŘE PŘEKladu

<https://www.facebook.com/groups/195543104301639>

SKŘIPEC A SKŘIPEČEK 2025

Skřípec si letos vysloužil „strojové“ překlady knih o filozofech, „Skřípeček“ putuje do Arga za přebásnění veršů v knize Tove Janssonové.

Obec překladatelů na veletrhu Svět knihy vyhlásila Anticenu Skřípec. Tu každoročně uděluje za překladové dílo, které vykazuje závažné nedostatky v převodu z cizího jazyka do češtiny, ale třeba i těm, kdo hrubým způsobem zasáhli do práv autora překladu. Smyslem anticeny je poukázat na nedostatky v překladatelské a nakladatelské praxi, které poškozují úroveň českého literárního překladu.

Letošní porota Anticeny Skřípec, pracující ve složení Jiří Hron (předseda), Tereza Prymak a Jiřina Vyoraláková, se po posouzení návrhů rozhodla Skřípec 2025 udělit nakladatelství Bonallera Alcompas (Barcelona) za české vydání knih *Kierkegaard: první existencialista* (autor Joan Solé, překlad Sarka Vazquez, vydáno 2023, redaktor neuveden) a *Středověká filozofie: od Al-Farábího k Ockhamovi* (autor Andrés Martínez Lorca, překlad Translinguo a Sarka Vazquez, vydáno 2023, redaktor neuveden).

Původem španělská edice, která v češtině vychází pod názvem *Objevujte filozofii* a čítá už několik desítek svazků, představuje v nedlouhých knihách základní jména, směry a období filozofie co nejprístupnější formou i „běžnému“ čtenáři.

Obě posuzované knihy působí dojmem, jako by některé části překládal člověk, zatímco jiné velmi nekvalitní stroj, přičemž tento strojový překlad nebyl nijak revidován. Překladatelka-stroj nechápe syntaktické vztahy, volí zcela nevhodné významové i slovnědruhové ekvivalenty, nezná rody obecných jmen, nezná ustálené fráze, ignoruje pádové vazby a celkově se zdá, že vůbec nechápe elementární význam slov. Celé dlouhé pasáže textu tak nedávají smysl a slouží jedině čtenářovu pobavení (Příklad: *Tabulka spásy, která zabraňuje jejímu úplnému potopení, hořícímu*

hřebíku, je ironií, obranným mechanismem, který neobsahuje žádný kladný aspekt, a to nakonec vyrovná všechno v absolutní devalvaci. Všechno, co je vystaveno kyselému a rozpouštědlovému působení ironie, postrádá jakoukoli vnitřní hodnotu. Estetický stadion, který začal v nadšení Dona Juana, se nakonec vrhl do zoufalství, nihilismu a cynismu.).

Mezi další prohřešky patří neznalost odborných pojmenování (*díplomová práce místo teze v Hegelově triádě*), agramatické zacházení s vlastními jmény, u nichž je problém už jen samotné uvedení v náležitém českém tvaru (al-Farabí, al-Farábí, al-Fárabí, al-Pharabí, al-Fábí ve *Středověké filozofii*), ignorování již existujících, zavedených překladů, a to například i u Bible, typografické prohřešky (dokonce i občasné ponechání španělských

otazníků a vykřičníků na začátcích vět) a mnoho dalších.

Na anticenu bylo letos kandidátů několik, nakonec se porota rozhodla udělit ještě *Skřípeček* nakladatelství Argo za českou verzi veršovaného vyprávění pro děti *Cesta plná nebezpečí* finsko-švédské autorky Tove Janssonové. Texty na základě podstročnicků přebásnil Richard Klíčnick, odpovědný redaktor Radim Kastelán. *Skřípeček* byl udělen nejenom za nízkou kvalitu přebásnění, ale také za zanedbání redakční práce a chybějící komunikaci s autorkou podstročnicků, která nedostala možnost opravit texty před odesláním do tisku.

Podle obou odborných posudků přebásnění ignoruje pravidelný rytmus a nebere v úvahu slovní přízvuky, pouze (ne vždy) dodržuje shodný počet slabik ve zřymovaných verších. Rozbitý rytmus způsobuje, že čtení (natož čtení nahlas) nesmírně drhne a je vyslovené nepřijemné, zatímco v originále se plynule „vezeme“ na rytmu říkanky. Kdyby rytmus celkově držel pohromadě, dalo by se přivítat oko nad některými méně zdařilými rýmy, které jsou jinak silnější stránkou překladu a lze je označit za originální, jenže právě ignorance přízvuků jejich fungování ruší. V přebásnění je dále řada významových posunů a nevhodných výplňových slov, kvůli počtu slabik a rýmům se míchají výrazy z různých stylistických rejstříků bez opory v originále. Celkově překlad jako čtení pro děti nefunguje.

Kontakt pro další informace:

Anežka Charvátová, předsedkyně Obce překladatelů

<https://www.obecprekladatelu.cz>

nezour@seznam.cz, 776 160 483

Tisková zpráva a další informace převzaty z webu Obce překladatelů

<https://www.obecprekladatelu.cz/novinky/anticena-skripec-2025-udelena/>

fotografie z fb skupiny Tváře překladu

<https://www.facebook.com/groups/195543104301639>

Skřípec – posudek

Joan Solé: Kierkegaard: první existencialista. Přeložila Sarka Vazquez, odpovědný redaktor ne- uveden. Barcelona: Emse Publishing / Bonalitra Alcompas, 2023. ISBN: 978-84-1354-640-7.

Andrés Martínez Lorca: Středověká filozofie: od Al-Farábího k Ockhamovi. Přeložila Translinguo a Sarka Vazquez, odpovědný redaktor ne- uveden. Barcelona: Emse Publishing / Bonalitra Alcompas, 2023. ISBN: 978-84-1354-640-7.

Původem španělská edice představuje v nedlouhých knihách základní jména, směry a období filozofie co nejpřístupnější formou i „běžnému“ čtenáři.

V češtině nese název *Objevujte filozofii* a distribuuje ji společnost SEND Předplatné, zaměřená spíše na časopisecké zboží. Knihy z edice si lze předplatit nebo pořídit na stáncích a v trafikách. Na nekvalitní překlad dvou svazků ze zmíněné řady upozornil profesor Jan Novotný z Masarykovy univer-

zity v článku „Víra velkého sýkorky a zasvěcený roubík“ (*Tvar* 18/2024). Pohled dovnitř knih pak musí šokovat každého být jen trochu příčetného čtenáře, protože to, co se odehrává na jejich stranách, se nedá nazvat jinak než skandálem.

V obou knihách se střídají pasáže, které do češtiny zjevně přeložil člověk – sice nijak oslnivě, ale přinejmenším se s trochou dobré vůle dají číst – s těmi, které byly podle všeho přeložené strojem a poté bez jakékoli úpravy vysázeny a vytištěny. Dlužno dodat, že pokud šlo skutečně o stroj, jeho překladatelská kvalita se pohybuje zhruba na úrovni Google Translate před patnácti lety. Výsledkem těchto pasáží je naprosto nečitelný text, jeden dlouhý nesmyslný blábol, jehož jediná hodnota spočívá v tom, že čtenáře leckdy nechťe rozesměje.

Překladatelka-stroj absolutně nechápe syntaktické vztahy, volí zcela

nevhodné ekvivalenty, neumí skloňovat jména, nezná rody obecných jmen, nezná ustálené fráze ani odborná pojmenování, ignoruje pádové vazby a celkově se zdá, že vůbec nechápe elementární význam slov. Jak už bylo řečeno, výsledkem je těžko uvěřitelný shluk slov, který se jen stěží dá nazvat textem nebo překladem v tom smyslu, v jakém ho běžně vnímáme.

Příkladem na úvod může být onen „zasvěcený roubík“ ze svazku o Kierkegaardovi. V této pasáži autor popisuje promítání slavného dánského filmu *Slovo* (v knize ponecháno nepřeložené jako *Ordet*).

... se část publika v místnosti zasmála. Ne že by se vloupal do výbušného smíchu, ale spíše propustil jednu z těch chichotání typických pro ty, kteří jsou si vědomi něčeho, co není veřejně dostupné. Protože scéna nebyla vůbec otevřena vtipné interpretaci, musela být prozkoumána příčina této překvapivé veselí. Po několika

dnech přišla odpověď: slavné humoristické duo zasvětilo dánskému mysliteli roubík a jeho počet se stal slavným. (...) Při pohledu na roubík těch slavných komiků se dospělo k závěru, že vtip není na jeho úkor, ale na úkor pedantry [sic!] některých jeho údajných čtenářů. (s. 119–120)

V pasáži *un gag en torno al pensador* danés se překladatelka-stroj zjevně nechala zmást druhým významem, které má slovo *gag* v angličtině. O tom, že si přes angličtinu pomáhala, pak svědčí i slovo *pedantry* coby překlad španělského *pedantería*. Stěží rozklíčovatelná by však celá pasáž byla i bez těchto chyb. Takových úryvků se dá z obou textů citovat mnoho a mnoho:

Tabulka spásy, která zabraňuje jejímu úplnému potopení, hořícímu hřebíku, je ironií, obranným mechanismem, který neobsahuje žádný kladný aspekt, a to nakonec vyrovná všechno v absolutní devaluaci. Všechno, co je vystaveno kyselému a rozpouštědlovému působení ironie, postrádá jakoukoli vnitřní hodnotu.

Estetický stadion, který začal v nadšení Dona Juana, se nakonec vrhl do zoufalství, nihilismu a cynismu. (K, s. 93)

Svědčivý deník (které, i když obvykle publikovány samostatně, původně součástí autorovy první knihy je *Bud – anebo*) jedním ze spisů, kde jsou nejlépe vyjádřeny vlastnosti estetické sféry. Svůdce *Johannes* je rozpuštěné libertine, alter ego *Dona Juana*, který zažívá intenzivní přitažlivost pro šestnáctiletou dívku *Cordelií*, když ji vidí, jak chodí po ulici ve společnosti její tety a učitelky. *Johannes* je mazaný a zajímavý a hraje roli mladého muže, který je do ní zamilovaný, před *Cordelií*. Podaří se mu vstoupit do dívčího domu, který tajně svádí a poté ji opouští, i když přesvědčí *Cordelií* s diabolickou psychologickou schopností, že to je ona, kdo přerušuje vztah. (K, s. 93)

Protagonista se rodí spontánní generací a je vychován z počínaje gazelou, skutečnou matkou pro něj. *Hayy*, sama na ostrově, postupuje v technické oblasti

bez stopy lidské kultury, bez náboženství, zcela cizí všem sociálním a politickým organizacím a proniká do poznání rozumného světa a vesmíru konečně pochopit podstatu lidské duše a dosáhnout mystického rozjímání o Bohu. (SF, s. 66–67)

Jak je patrné, jedním z typických rysů, který přispívá ke zmatenosti (a zároveň humornosti) překladu, je volba kontextově špatných významových ekvivalentů. Typicky se tak třeba ze *stadia* ve smyslu fáze stává *stadion* – španělské *estadio* nese oba významy – a to na vícero místech:

Tranzit mezi *stadiony* tak představuje kvalitativní skok. (K, s. 79)

Kierkegaard to potvrzuje (...) prostřednictvím soudce Williama, mluvího estetického *stadionu*. (K, s. 96)

Jestliže se pak v pasáži o Hegelovi stále hovoří o *diplomových pracích* (*Diplomová práce: Bez partnera se vám daří velmi dobře* /K, s. 76/), je to špatný překlad španělského *tesis*, které v tomto případě označuje první část hegelovské triády, tezi. Věta ... *muž, který je ve tmě vůči sobě a vidí na svých fakultách pouze energie zmateného původu* (K, s. 81) pravděpodobně zarazí (nejen) výskytem slova *fakulta*, což zde není nic jiného než síla nebo schopnost, neboť španělské *facultad* nese oba tyto významy. Vtipné tvrzení o tom, že *[t]ermín „fáze“ je často používán synonymně s koulí* (K, s. 86), je samozřejmě výsledkem špatného výrazu *esfera*, který označuje jak kouli, tak sféru ve smyslu oblasti nebo okruhu. U výrazu *danés* pak překladatelka-stroj nerozezná, zda se mluví o Dánovi, nebo o dánštině, a čteme tak například: *Pro dánštinu (na rozdíl od Hegel [sic]) dialektika neslouží zaměnitelně pro zametání a pro drhnutí, pro přestávku a roztržení. Dánština ji omezuje na morální a duchovní vývoj...* (K, s. 78) *Proto je nejlepší kritika, která byla napsána o práci dánštiny, tak obohacující a povzbuzující.* (K, s. 123) V některých případech se však původně zamýšleného významu lze dopátrat jen velkou oklikou. Například ve větě *Aby k tomu došlo, je nutné, aby jednotlivec žil setrvačností a jednal automaticky, bez světlic.* (K, s. 97) jsou světlice překladem původního *sobresaltos*, tedy úleku nebo leknutí.

S tímto jevem pak souvisejí i pasáže, které měly obsahovat dvě či více synonym, ale překladatelka-stroj použila slova zcela tožná. V textech se tak dočteme například: ... *není nic konkrétního a konkrétního, co by bylo odstraněno ze systému...* (K, s. 78) ... *pomocí technické schopnosti se snažíte klamat a klamat. Jeho závěry jsou klamné.* (SF, s. 44) *Existují také ti, kteří tvrdí, že studium logiky je zbytečné a zbytečné...* (SF, s. 45) *Jeho duchové jsou rozptýleni a rozptýleni...* (K, s. 91) *Řecké slovo telos znamená „účel“ nebo „účel“...* (K, s. 112) apod.

Samostatnou kapitolou je pak zacházení s vlastními jmény. U nich je problém už jen samotné uvedení v náležitém českém tvaru, takže například jméno filozofa al-Farábího se ve *Středověké filozofii* vyskytuje hned v několika variantách: *al-Farabí, al-Farábí, al-Fárábí, al-Pharabí*. Dále narazíme na podoby jmen jako *Euclid* nebo *Tomás de Aquino*. Totéž se týká i toponym (*Marrakech*). Další problém vyvstává, pokud se jména mají skloňovat: *Poukážeme mezi nimi ty, které jsou věnovány Aristoteles (prakticky celému Corpus, s výjimkou politiky), Platón (Ústavě), Porfirio (logika), Galen (medicína), Ptolemaium (astronomie), Avicenna a Algalcel...* (SF, s. 70) Ve svazku o Kierkegaardovi se jména nejednou skloňují podle neživotných vzorů, a čteme tak například: *V Hegelu je přechod z jednoho termínu do druhého nutně způsoben logickou nutností.* (K, s. 76) *Rozlišení, stejně jako všechno v Kierkegaardu, musí být chápáno zevnitř.* (K, s. 90). Naprosto fantaskní rovinu pak tomuto problému dodává její odvozená adjektiva, ve kterých už překladatelka-stroj na jakoukoli snahu o češtinu rezignovala a píše například: *Charakteristickým rysem estetického stadionu Donjuanesco je nakonec okamžité přijetí imanentního přírodního světa...* (K, s. 91) *Protože jedním z velkých základů lidské bytosti (a Kierkegaardianovy myšlenky) je svoboda...* (K, s. 104) *20. století bylo filozoficky Nietzschean v tom smyslu...* (K, s. 124)

Stejně fascinující je sledovat, jak se překladatelka-stroj vztahuje k jiným textům. Vráťm se k větě s fakultami uvedené výše. Jde o překlad pasáže z Kierkegaardova díla *Nemoc k smrti*, která zní v analyzovaném překladu takto:

Každý člověk, který si není vědom sebe jako ducha nebo který si není osobně vědom sebe jako ducha před Bohem, veškerá lidská existence, která se v Bohu neprotrikne transparentním způsobem, [...] nebo muž, který je ve tmě vůči sobě a vidí na svých fakultách pouze energie zmateného původu, a přijměte své já jako záhadu nepropustnou pro veškerou introspekci, veškerou podobnou existenci, i když její úspěchy mohou být výjimečné, i když to může ospravedlnit celou jeho existenci [...], celý takový život není nic jiného než zoufalství. (K, s. 81)

Fakulty jsou v ní jen jedním problémem z mnoha. Vzhledem k již řečenému asi není překvapením, že byt existuje český překlad tohoto díla z pera Marie Mikulové Thulstrup, který je velmi jednoduše dohledatelný na internetu (jistě i ze Španělska), k jeho použití nedošlo. Pro srovnání:

Lidská existence, jež si sama sebe neuvědomuje jako duchovní, či si není před Bohem sama sebe vědoma jako duch,

lidská existence, jež se nezakládá průhledně v Bohu [...] či nemá o sobě jasno, takže pokládá své schopnosti pouze za jakési činné síly a v hlubším slova smyslu si neuvědomuje, odkud je má – existence, jež své já považuje za něco, co je samo v sobě naprosto nepochopitelné – každá taková existence, ať už dokáže cokoli, třeba i věci velice překvapivě, ať už umí vykládat všechno, celý život [...], každá taková existence je nad všechno zoufalství.¹

Obrázek si může každý udělat sám. Snad ještě neuvěřitelnější je ovšem skutečnost, že se překladatelka-stroj pustila do vlastního překladu biblických veršů. Že dopadly stejně otrněsně jako zbytek textu, je asi nasnadě. Například Jan 8, 3–4, úryvek ze známé pasáže o cizoložnici, zní v Českém ekumenickém překladu následovně:

Tu k němu zákoníci a farizeové přivedou ženu, přistiženou při cizoložství; postaví ji doprostřed a řeknou mu: „Mistře, tato žena byla přistižena při činu jako cizoložnice.“²

Překladatelka-stroj si s touto výzvou poradila vskutku svérázně:

Škrabce a farizeové berou ženu chycenou v cizoložství, dávají ji do středu a říkají: Mistryně, tato žena byla chycena v očividném cizoložství. (K, s. 105)

Ještě kouzelnější je pokračování, opět nejdříve ČEP (Jan 8, 10–11):

Ježíš se zvedl a řekl jí: „Ženo, kde jsou ti, kdo na tebe žalovali? Nikdo tě neodsoudil?“ Ona řekla: „Nikdo, Pane.“ Ježíš řekl: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už neheřkej!“³

Překladatelka-stroj:

Ježíš se připojil a řekl jí: „Ženo, kde jsi? Odsuzoval vás někdo?“. Odpověděla: „Nikdo, Pane.“ Ježíš mu řekl: Ani tě neodsuzuji. Jdi pryč a od nynějška už hřích už ne.“ (K, s. 105–106)

Jde o zcela přesný přepis včetně interpunkce a dvojitého už. Stejný osud potkal například Matouše 23, 24 (ČEP: *Slepí vůdcové, cedíte komára, ale velblouda spolknete!*⁴), z něhož se v překladu stalo: *Slepí průvodci, kteří namáhají komára a polykají velblouda!* (K, s. 106)

Podobně „kreativní“ přístup předvedla překladatelka-stroj i při popisu děje slavného románu *Mechanický pomeranč* od Anthonyho Burgesse:

Alex je vůdce gangu čtyř chlapců, kteří se v noci oddávají ultravioletním jednáním: brutálně útočí na starší lidi, potřebné, znásilněné ženy, čelí soupeřovým gangům. Je to hanba je najít, protože mohou spáchat jakékoli obtěžování a mučení. Alexovi tři následovníci jsou nudní, kteří berou drogy [...]. [Alex] pokračuje v zabíjení staré ženy, po které ho zradili tři jeho akolyté a policie je zatčena. (K, s. 102)

Přímo geniální je pak překlad Wittgensteinova slavného výroku: *O čem nelze mluvit, o tom se musí mlčet.*

Ten překladatelka-stroj lapidárně převedla jako: *O čem nemůžete mluvit, musíte držet hubu.* (K, s. 110)

Porůznu tu kategorizovat všechny možné další prohrěšky se v takto nepodařeném textu jeví jako zbytečné. Na konec tedy přidávám jen netříděný seznam dalších perliček, na které nebohý čtenář v obou knihách narazí.

Filozofické spekulace považoval za legální, i když to přišlo z Řecka... (SF, s. 38)

Byl to turečtina rasa a muslim náboženství. (SF, s. 40)

Kromě toho složil vynikající knihu o klasifikaci vědy a znalostech jejích cílů, to nemohl překonat nikdo nebo jehož metodu následoval kdokoli jiný. (SF, s. 42)

O jeho tréninku máme jen málo zpráv. Přestože jsme jedním z velkých filozofů středověku, nevíme podrobně, jak se v této záležitosti vytvořil Averroes. (SF, s. 68)

Jeho spisy zabírají asi deset tisíc stránek. Něco úžasného nejen pro kvalitu, ale také pro kvantitu. (SF, s. 70)

Malaga Žid Ibn Gabirol [...], ostrá mysl a jemné peří, byl iniciátorem filozofie v al-Ándalus... (SF, s. 84)

Demontáž mého koně, umývám si ruce a chodím ke svým pacientům a prosím tě, abys byl trpělivý, když budu mít lehké občerstvení, jediné jídlo, které dělám celý den. (SF, s. 86)

Ve studijní komunikaci jsou jako játra v těle, protože v každém těle je humor, který je žlučník, který se hoře vypařuje v celém těle. (SF, s. 98)

Proto je vše tak tekuté, a tak válcované. (K, s. 77)

Pokud si jeho biografie pamatuje, tak ho moc nevidí. (K, s. 85)

... etika je sférou poptávky (a tato poptávka je tak nekonečná, že jednotlivec vždy skončí potopený)... (K, s. 86)

Nedává to dočasný smysl: trů sféry nejsou tranzitními místy v procesu, ve kterém jsou nutně navždy pozadu, jakmile jsou cestovány. (K, s. 87)

Putovní Žid putuje světem na neurčito... (K, s. 92)

Tato analýza morálního rozpouštění estéty má velkou psychologickou jemnost. (K, s. 96)

Co jsem pro svou ženu, je pro mě a nikdo z nás není něco pro sebe, ale jsme v unii. (K, s. 101)

Jehněčí zaujme místo Izáka v oběti. (K, s. 111)

Co na samý závěr stojí za povšimnutí, byť je to vzhledem ke všemu již řečenému podružnost, je zoufalá úroveň interpunkce. V citacích se bez ladu a skladu míchají uvozovky s čárkami a tečkami a v nejednom případě zůstávají na začátcích vět dokonce španělské otazníky či vykřičníky, stejně jako u veršů z Jana uvedených výše.

Obě zmíněné knihy si Skřípec bez sebemenších pochyb zaslouží. Španělského nakladatele asi něco takového trápit nebude, ovšem tristní úroveň obou textů nelze přejít bez povšimnutí, i kdyby měla anticena sloužit jen jako varování čtenářům, aby si na danou edici dávali pozor.

¹ KIERKEGAARD, S.: *Bázeň a chvění / Nemoc k smrti*. Přel. Marie Mikulová Thulstrupová. Praha: Nakladatelství Svoboda – Libertas, 1993, s. 151

² <https://www.bibleserver.com/CEP/Jan8>

³ Tamtéž.

⁴ <https://www.bibleserver.com/CEP/Matou%C5%A123>

Jediná oficiální autobiografie

Papež František NADĚJE Autobiografie

V této výjimečné knize se papež František ohlíží za svým pozoruhodným životem, přibližuje své dětství i dospívání a události, které ho přivedly k volbě životního poslání. S moudrým nadhledem a laskavým humorem odhaluje střípky z osobního života i rodinné historie. Upřímně a s odvahou se věnuje výzvám, jimž musel čelit během svého pontifikátu, včetně zásadních témat, jako je válka, migrace či postavení žen.

Váz., 328 stran, 14,5 x 22,7 cm

499,-

*Žij
a nechej žít...*

PAPEŽ FRANTIŠEK

Audiovizualisté v Lisabonu – zasedání AVTE 2025

Ve dnech 7. a 8. května proběhlo v Lisabonu další každoroční setkání členů AVTE, evropské federace národních organizací audiovizuálních překladatelů, která dnes sdružuje 23 organizací z 20 zemí. Opět mi bylo ctí zastupovat Jednotu tlumočnicků a překladatelů.

Jako vždy bylo inspirativní vyslechnout si, co se jednotlivým organizacím za poslední rok podařilo. Na toto téma bych mohl popsat několik stran. Vyberu alespoň několik střípků.

Stále častěji se naše sesterské organizace snaží o kolektivní vyjednávání a stále častěji se jim také daří dojednat

se zadavateli vyšší sazby. K lepším sazbám a podmínkám obecně napomáhá i edukace překladatelů. A ukazuje se, že jedním z nejužitečnějších nástrojů v tomto směru jsou kalkulačky sazeb a výdělků. Proto sadu kalkulaček pro překladatele připravuje i JTP.

Zásadní je také poukazování na důležitost kvality překladů. Se zajímavým nápadem přišla norská a nizozemská organizace, které začaly shromažďovat upozornění na nekvalitní titulky a mají v plánu s nimi pracovat nejenom na sociálních sítích, ale především při jednání s klienty. Norský portál pro hlášení nekvalitních titulků najdete

na adrese <https://teksting.no/>. Do kategorie kvalita spadá i udělování cen za nejlepší překlady. V tom je nejdál španělská organizace ATRAE, která nově začala udělovat i ceny za překlad do menšinových jazyků Španělska. Své ceny pro audiovizuální překladatele má ale i řada dalších zemí, například Francie, Slovinsko nebo Švédsko. Účastníci z různých zemí potvrdili, že udělování cen zvyšuje prestiž a uznání profese.

Velmi důležité je také vědět, který zadavatel je solidní. V této souvislosti jsme se dozvěděli o portálu TRI-TRAB (<https://tri-trab.com/>), jenž zveřejňuje

Klášter jeronimitů (Mosteiro dos Jerónimos) v Lisabonu

případy nekorektního jednání ze strany zadavatelů. Je to projekt jedné naší kolegyně a zaslouží si naši pozornost a podporu.

AVTE má tři hlavní oblasti, jimiž se zabývá: 1) autorská práva

audiovizuálních překladatelů, 2) férové sazby, 3) demystifikace umělé inteligence. A právě o těchto tématech jsme diskutovali nejvíc. Na lisabonské diskuse naváže činnost pracovních skupin a podzimní setkání, a proto

můžete počítat s novými kampaněmi a dalšími aktivitami.

Příští setkání AVTE proběhne zase za rok, tentokrát ve Varšavě.

text a foto MIROSLAV POŠTA

mluvčí sekce audiovizuálních překladatelů JTP

Sv. Jeroným, tentokrát z františkánského kostela v Eisenstadtu (foto A. Šourková)

XXIII. medzinárodná konferencia

Odborná komunikácia v zjednotenej Európe

8.–9. októbra 2025
Banská Bystrica

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
srdečne Vás pozývame na medzinárodnú konferenciu

„Odborná komunikácia v zjednotenej Európe“,

ktorá sa bude konať pri príležitosti Medzinárodného dňa prekladu.

Cieľom konferencie je pracovné stretnutie odborníkov zaoberajúcich sa teoretickými aj praktickými aspektmi odbornej komunikácie vo viacjazyčnej spoločnosti a skúmaním jazykovej krajiny. Konferencia je zameraná na nasledovné vecné okruhy profesionálnej komunikácie:

- preklad právnych textov,
- jazyk odbornej komunikácie (charakteristika jazykových osobitostí odborného jazykového štýlu),
- terminológia a terminografia (tvorba a využívanie terminologických elektronických slovníkov a terminologických databáz),
- translatologické aspekty odborného textu a odbornej komunikácie,
- informačné technológie a interdisciplinárna edukácia v kontexte cudzích jazykov,
- jazyková krajina, jazyk v meste – od parciálnych otázok a rôznych kontextov skúmania po komparáciu v širokom spektre vzťahov a aspektov.

Odborníci zaoberajúci sa výskumom jazykovej krajiny budú mať možnosť prezentovať svoje poznatky a výsledky svojej vedeckovýskumnej práce v samostatnej sekcii zameranej na problematiku jazykovej krajiny.

Prípravný výbor konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica,
Mgr. Jana Lauková, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica,
PhDr. Eva Molnárová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica,
Mgr. Jana Štefaňáková, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica,
doc. PaedDr. Petra Jesenská, PhD., Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UMB Banská Bystrica

Garanti konferencie:

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica,
prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD., Katedra slovenského jazyka a komunikácie FF UMB Banská Bystrica,
doc. PaedDr. Zdenko Dobřík, PhD., Katedra germanistiky FF UMB Banská Bystrica

Rámcový program konferencie

8. októbra 2025

8.00–9.00	Prezentácia
9.00–9.10	Otvorenie konferencie
9.10–12.00	Prednášky v sekcii
12.00–12.30	Obedňajšia prestávka
12.30–14.45	Prednášky v sekcii
15.00	Odborná prednáška, resp. terminologický seminár

9. októbra 2025

9.00–12.00	Prednášky v sekcii
12.00–12.30	Diskusia, záver konferencie

Program bude aktuálne upravený podľa počtu prednášajúcich.

Z á v ä z n á p r i h l á š k a

na medzinárodnú konferenciu
„Odborná komunikácia v zjednotenej Európe“

Meno a priezvisko, tituly:

Názov pracoviska:

Adresa pracoviska:

Tel.:

E-mail:

Zúčastním sa na konferencii bez príspevku áno ☐ nie ☐

Zúčastním sa na konferencii s príspevkom áno ☐ nie ☐

Názov príspevku:

Mám záujem o rezervovanie ubytovania
v študentskom domove 26 Eur/izba/noc áno ☐ nie ☐

☐ zo 7. 10. na 8. 10. 2025

☐ z 8. 10. na 9. 10. 2025

podpis

Prihlášku pošlite do **20. 7. 2025** na adresu: Katedra
germanistiky FF UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská
Bystrica, Slovenská republika alebo elektronickou poštou
na adresu: ff.kge@umb.sk

Informácie

Prihláška + príspevky

- **Závaznú prihlášku spolu s abstraktom** v slovenskom resp. vo zvolenom pracovnom jazyku je potrebné poslať **do 20. 7. 2025**.
- Rozsah abstraktu – maximálne 150 slov.
- **Príspevok je potrebné odovzdať pri prezentácii.**
- Na konferencii budú prezentované len príspevky odsúhlasené organizačným výborom.
- Publikované budú len príspevky odsúhlasené recenzentmi.

Rokovací jazyk

- slovenčina, čeština, nemčina, angličtina

Ubytovanie si hradí každý účastník konferencie z vlastných nákladov.

Konferenčný poplatok

- **60 € (účasť na konferencii)**
- študenti a zamestnanci FF UMB bez poplatku,
- členovia JTP, zamestnanci UMB **30 €**,
- zahŕňa náklady na registráciu, poštovné, zborník, občerstvenie, obed,
- je potrebné uhradiť do **1. 10. 2025** na IBAN účet: SK75 8180 0000 0070 0009 5590, SWIFT: SPSRSKBA, variabilný symbol: 103372
- **v prípade potreby vystavenia faktúry na zaplatenie konferenčného poplatku, prosíme uviesť v prihláške požadované údaje: meno a priezvisko platiaceho účastníka, názov inštitúcie, adresu inštitúcie, IČO.**

Kontaktná adresa

Filozofická fakulta UMB, Katedra germanistiky
Anna Ivínová
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
Tel: 048 / 446 55 11, e-mail: ff.kge@umb.sk

ODLOŽENÝ JARNÍ VÝLET DO ČELÁKOVIC

Stalo se tradicí, že se v neděli po Jarním balíčku koná jeronýmský výlet. Tentokrát jsme však vyrazili o týden později. Naše původní rezervace byla zrušena z důvodu filmování, ale jako kompenzaci jsme dostali příjemnou 50% slevu na vstupném. Takže jsme se ani nezlobili.

Naším cílem byla tentokrát Volmanova vila v Čelákovcích. Touto krásnou prvorepublikovou funkcionalistickou stavbou nás provedla sympatická průvodkyně paní Kateřina Štětková. Velice fundovaným a zároveň poutavým způsobem nás informovala o budově, majiteli, době jejího vzniku i dalších osudech.

Vilu si nechal postavit pro sebe a dceru Luďu Josef Volman, úspěšný čelákovický podnikatel v oblasti strojírenství, označovaný jako „čelákovický Baťa“. Přitom se inspiroval tehdejšími moderními koncepty bydlení, zásadami architekta Le Corbusiera i zkušenostmi z opakovaných pobytů v Americe. Pro výstavbu své obytné a zároveň i reprezentativní vily si zvolil tehdy neznámé začínající architekty Jiřího Štursu a Karla Janů. Samotná stavba probíhala v letech 1938-1939, trvala pouhých deset měsíců a stála rovný milion československých korun. Když chtěli architekti trochu ušetřit, se zlou se potázali, pan Volman trval na vyčerpání celé částky. Do stavby byly tedy komponovány luxferové stěny a rozpočet byl dodržen do poslední koruny.

Josef Volman se z vily dlouho netěšil – zemřel již v roce 1941. Zůstala tady bydlet dcera Luďa s rodinou. Po válce byla vila zkonfiskována, vzniklo zde politické školicí středisko a poté mateřská škola. V devadesátých letech opuštěná vila chátrala, až ji od restituenta, Ludína manžela, zakoupili tři čelákovičtí podnikatelé. Ti ji za 50 miliónů Kč nechali zrekonstruovat a otevřeli pro návštěvníky. Konají se tu rovněž kulturní a společenské akce.

Naše prohlídka začala v zahradě, která vilu obklopuje a sahá až ke slepému rameni Labe. Před vilou se nachází bazén, původně zde byl i tenisový kurt a jezdecký ovál. Ve vile je skutečně co obdivovat: zajímavé materiály a jejich kombinace, rozsáhlé prosvětlené prostory (vstupní hala měří 170 m²), harmonicky barevně sladěný interiér a také propojení interiéru s exteriérem. Vila má několik teras a z nich i ze všech oken se nabízejí krásné výhledy do zahrady, z terasy na střeše lze vidět i řeku Labe.

Není divu, že byla Volmanova vila zařazena do katalogu moderní architektury „Iconic Houses“ a že je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek ČR.

Naše skupina se po prohlídce vily posílila v nám již známé restauraci U Bohuslavů a pak ještě v cukrárně a vydala se na pěší, asi osmikilometrový výlet. Kráčeli jsme nejprve po modré značce mezi jezery vzniklými po těžbě písku, loukami a lesíkem do Lázní Toušev a poté podél Labe po cyklostezce do Brandýsa nad Labem. Ač byla

předpověď počasí dosti nepříznivá, netrápil nás déšť ani vítr, občas vykouklo i sluníčko a cesta byla příjemná.

Troufám si říct, že jsme se v onu neděli nejen potěšili krásou architektury, ale také strávili příjemné odpoledne pochodem jarní přírodou a v neposlední řadě se setkali s milými kolegy a kolegyněmi.

ALENA ŠOURKOVÁ

O Volmanově vile více zde:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126666764-toulava-kamera/222562221500047/cast/948764/>

PROHLÍDKA NÁRODNÍHO DIVADLA

Na začátku června jsme se sešli na komentované prohlídce historické budovy Národního divadla – národní kulturní památky a jedné z nejvýznamnějších staveb v zemi, a to jak z hlediska kulturního a historického, tak architektonického.

Naši skupinu si u hlavního vchodu vyzvedl pan průvodce a na úvod nás zasvětil do pohnuté historie „Zlaté kapličky“. Prohlídku jsme poté začali v podzemních

prostorách, kde jsme si prohlédli základní kameny a dva modely divadla – jeden z doby před požárem a druhý z doby po něm. Odtud jsme postupovali směrem vzhůru. Nakrátko jsme se posadili v hledišti, vystoupali na balkony a galerie a prohlídku zakončili na terase zdobené imponujícími trigami a múzami. Cestou jsme obdivovali bohatou malířskou a sochařskou výzdobu od předních českých umělců té doby.

Díky výkladu pana průvodce jsme si nejen osvěžili znalosti z dějepisu, ale dozvěděli se řadu nových zajímavých informací: při znovuoctvení divadla po tragickém požáru byly náklady na stavbu vyčísleny na tři miliony dvě stě tisíc rakouských zlatých, což v dnešních korunách představuje jednu miliardu sedm set padesát milionů. Stavba trvala 13 let. Divadlo nemá obdélníkový tvar, nýbrž tvar lichoběžníku, což je dáno rozměry pozemku. Předchůdce Národního divadla, Prozatímní divadlo, dnes slouží jako technické zázemí a jsou v něm umístěny kanceláře. Základní kameny pocházejí z různých památných míst Čech a Moravy, jejich poklepání proběhlo v květnu 1868 a o dva roky později dorazily ještě kameny od krajanů z Ameriky. V roce 1963 byly vyčištěny od plísně, která je poškodila. V kameni z louňovické žuly byla uschována zakládací listina Národního divadla malovaná Josefem Mánesem. Vchodem z nábreží, jímž v minulosti vstupovala do divadla šlechta, dnes přichází pan prezident.

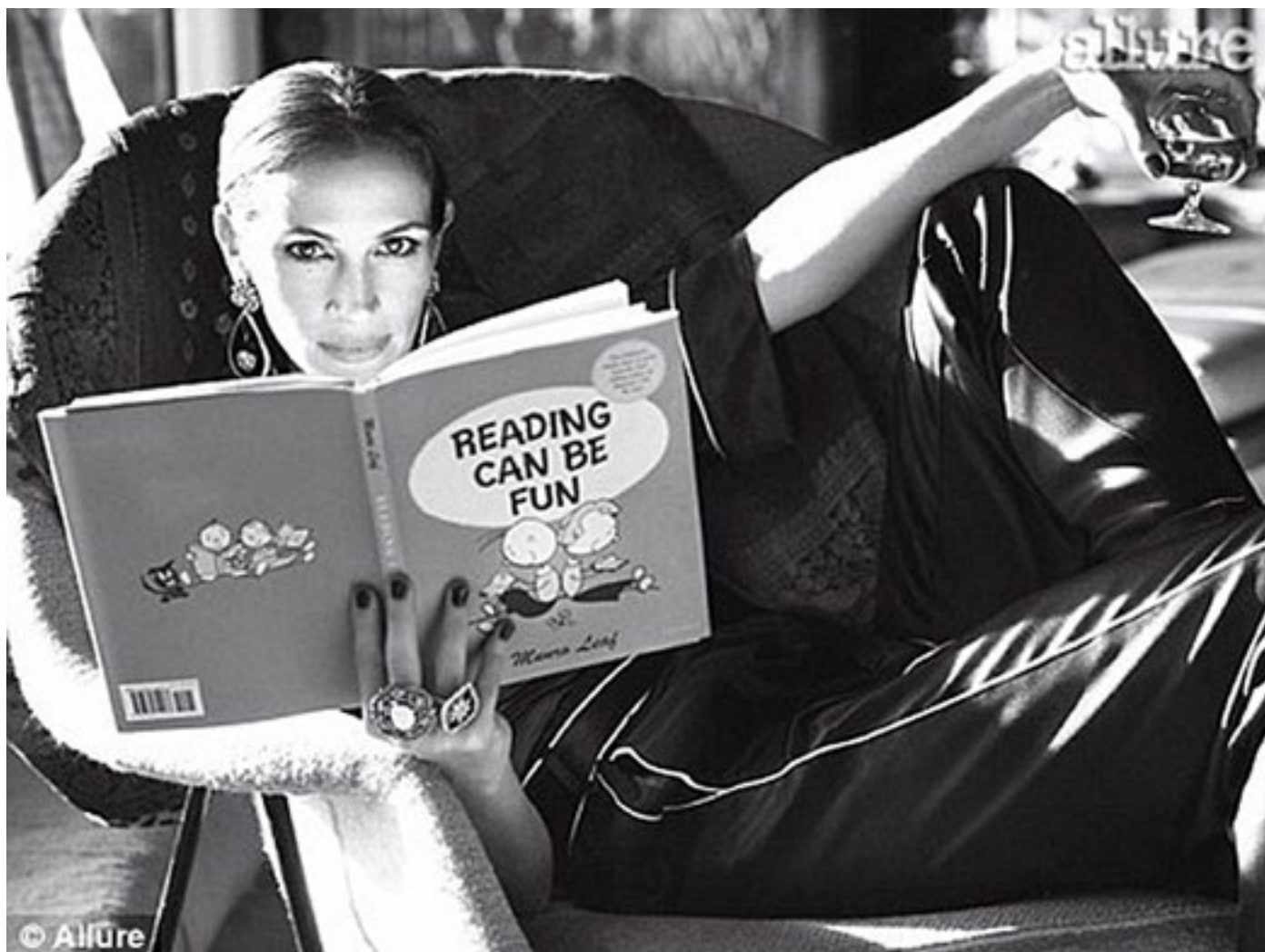
Těch zajímavostí bylo mnohem více, jen jsem si je nestačila zapsat nebo zapamatovat.

Myslím, že mohu říci i za ostatní, že jsme z Národního divadla odcházeli plni dojmů z krásné stavby a obdivu k umu našich předků.

ALENA ŠOURKOVÁ, foto BARBORA STEJSKALOVÁ

Dále vyšlo (nebo vyjde)...

Animals, a lift-the-flap: English picture dictionary / Barbora Tošenovská. 1. vyd. Opava: Modrý slon, 2025. ISBN 978-80-7605-349-6.

Biblická rčení a přirovnání / Dagmar Čápková. 1. vyd. Praha: Dagmar Čápková, 2025. ISBN 978-80-11-06679-6.

Akademická encyklopedie českých dějin. Svazek X, O-Pog: (obcovací jazyk – pogrom). / vědecký redaktor Jaroslav Pánek. 1. vyd. Praha: Historický ústav, 2024. ISBN 978-80-7286-436-2.

Atlas prezidentských voleb USA 1892–2024 / Petr Karas, Karel Kupka. 3. vyd. Praha: P3K, 2025. ISBN 978-80-7667-042-6.

Encyklopedie psychoaktivních rostlin A–E / Christian Rättsch. Olomouc: Fontána, 2025. ISBN 978-80-7651-219-1.

Herbář jarních bylinek: které nepropásnout na jaře a které rostou celoročně? / Nikola Navrátilová. 1. vyd. Jankovice: Nikola Navrátilová, 2025. ISBN 978-80-11-06532-4.

Herbář letních bylinek: které bylinky rostou okolo nás v období delších dní? / Nikola Navrátilová. 1. vyd. Jankovice: Nikola Navrátilová, 2025. ISBN 978-80-11-06534-8.

Sladkovodní ryby / Matthias Bergbauer. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2025. ISBN 978-80-284-0621-9.

The pocket encyclopaedia of aromatherapy / Marie Noe. 1. vyd. Praha: Marie Noe – One Woman Press, 2025. ISBN 978-80-86356-69-3.

Lingea – Brno, 2025

Slovník anglický velký. 4. vyd. ISBN 978-80-7700-070-3.

Slovník německý velký. 4. vyd. ISBN 978-80-7700-071-0.

Česko-albánská konverzace. 1. vyd. ISBN 978-80-7700-067-3.

Česko-anglická konverzace. 3. vyd. ISBN 978-80-7700-068-0.

Česko-arabská konverzace. 3. vyd. ISBN 978-80-7700-061-1.

Česko-dánská konverzace. 2. vyd. ISBN 978-80-7700-064-2.

Česko-hebrejská konverzace. 3. vyd. ISBN 978-80-7700-065-9.

Česko-italská konverzace. 4. vyd. ISBN 978-80-7700-069-7.

ToP

(tlumočení-překlad)

Číslo 156 ročník XXXVI – 2025

léto 2025

ToP (tlumočení-překlad)

Odborný bulletin Jednoty tlumočnicků
a překladatelů

ISSN 1210-4159 (tištěná verze,
1990–2014)

ISSN 2336-8888 (elektronická verze
od 2015, platí i pro elektronický archiv
starších ročníků)

JTP je členem Mezinárodní federace
překladatelů FIT – Fédération
internationale des traducteurs,
organizace třídy „A“ uznané UNESCO.

šéfredaktor Petr Kautský

redakční rada Prof. PhDr. Ivana Čeňková,
CSc., Amalaine Diabová, Ing. Miroslav
Herold, CSc., PhDr. Milan Hrdlička, CSc.,
Mgr. Edita Jiráková Ph.D., Mgr. Marie
Kopecká, Mgr. Marie Příbylová,
PhDr. Andrej Rády, PhDr. Tomáš
Svoboda, Ph.D., Mgr. Alena Šourková,
Mgr. Andreas Weber

grafická úprava Šimon Sedláček

redakce

JTP – ToP, Senovážné nám. 23,
110 00 Praha 1

Telefon: 224 142 312

E-mail: jtp@jtpunion.org

www.jtpunion.org

Facebook: [jtp@jtpunion.org](https://www.facebook.com/jtp@jtpunion.org)

Ke stažení zdarma na stránkách JTP:

www.jtpunion.org

Registrace MK ČR 6198 TS: 7B B1.

Čtvrtletník. Vychází jen ve formátu PDF.

Uzávěrka tohoto čísla 10. 6. 2025.

Vydala © Jednota tlumočnicků
a překladatelů, IČ CZ002505676.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty
neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky
nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.
Příspěvky se nehonorují. Příspěvky
zde otištěné nesmí být reprodukovány
v žádné formě, ani elektronickým či
mechanickým způsobem, včetně systémů
pro ukládání a vyhledávání informací,
bez souhlasu držitelů copyrightu.
Citace z textů možno přetisknout pouze
s uvedením zdroje.

smos **k**

CENTRUM

Senovážné nám. 23 a 22
mobil: +420 777 711 691

tradice

centrum Prahy, kvalitní zázemí
kanceláře, sály, široká škála služeb
lékařské služby

již od roku 1878